

Νιζίνσκι, Γ.Σεφέρης

Να διαβάσετε το ποιητικό κείμενο του Σεφέρη Νιζίνσκι. Με τη δύναμη της ποίησης ο Σεφέρης αποδίδει τη δική του ονειρική αίσθηση για τη χορευτική υπόσταση του Νιζίνσκι (Vaslav Nijinsky), ο οποίος καταγράφεται στην ιστορία ως ο μεγαλύτερος χορευτής των αιώνων.

Γιώργος Σεφέρης Νιζίνσκι

Παρουσιάστηκε καθώς κοίταζα στο τζάκι μου τ' αναμμένα κάρβουνα.

Κρατούσε στα χέρια ένα μεγάλο κουτί κόκκινα σπίρτα. Μου το 'δειξε σαν τους ταχυδακτυλουργούς που βγάζουν από τη μύτη του διπλανού μας ένα αυγό. Τράβηξε ένα σπίρτο, έβαλε φωτιά στο κουτί, χάθηκε πίσω από μια πελώρια φλόγα, κι ύστερα στάθηκε μπροστά μου.

Θυμάμαι το βυσσινί του χαμόγελο και τα γυαλένια του μάτια. Ένα οργανέτο στο δρόμο χτυπούσε ολοένα την ίδια νότα. Δεν ξέρω να πω τί φορούσε. Μ' έκανε να συλλογίζομαι επίμονα ένα πορφυρό κυπαρίσσι. Σιγά σιγά τα χέρια του άρχισαν να

ξεχωρίζουν από το τεντωμένο του κορμί σε σταυρό. Από πού μαζεύτηκαν τόσα πουλιά; Θα 'λεγες πως τα είχε κρυμμένα κάτω από τις φτερούγες του.

Πετούσαν αδέξια, παλαβά, με ορμή· χτυπούσαν πάνω στους τοίχους της στενής κάμαρας, πάνω στα τζάμια, και στρώνανε το πάτωμα σα χτυπημένα. Ένιωθα στα πόδια ένα ζεστό στρώμα από πούπουλα και σφυγμούς να φουσκώνει.

Τον κοίταζα με μια παράξενη θέρμη που κυρίευε το κορμί μου σαν κυκλοφορία. Όταν τελείωσε να υψώνει τα χέρια, όταν οι παλάμες του άγγιξαν η μια την άλλη, έκανε ένα ξαφνικό πήδημα, σα να είχε σπάσει το ελατήριο του ρολογιού μπροστά μου. Χτύπησε στο ταβάνι που ήχησε μονοκόμματα μ' έναν ήχο κυβάλου, τέντωσε το δεξί του χέρι, έπιασε το σύρμα της λάμπας, κουνήθηκε λιγάκι, αφέθηκε, κι άρχισε να γράφει μέσα στο σκοτεινό φως, με το κορμί του, τον αριθμό 8.

Το θέαμα αυτό με ζάλισε και σκέπασα με τα δυο μου χέρια το πρόσωπό μου. Έσφιγγα το σκοτάδι πάνω στα βλέφαρά μου, ακούγοντας το οργάνετο που εξακολουθούσε ακόμη στην ίδια νότα κι έπειτα σταμάτησε απότομα. Ένας ξαφνικός αέρας με χτύπησε, παγωμένος. Ένιωσα τα πόδια μου ξυλιασμένα. Άκουσα ακόμη ένα χαμηλό και βελουδένιο ήχο φλογέρας, κι αμέσως έπειτα, ένα στρωτό και παχύ πλατάγισμα. Άνοιξα τα μάτια. Τον είδα πάλι να πατά με τα νύχια σε μια κρουσταλλένια σφαίρα, στη μέση της κάμαρας, κρατώντας στο στόμα ένα αλλόκοτο πράσινο σουραύλι, που το κυβερνούσαν τα δάχτυλά του, σα να ήταν εφτά χιλιάδες. Τα πουλιά τώρα ξαναζωντάνευαν με μια εξωφρενική τάξη, υψωνόντουσαν, σμίγανε, σχηματίζανε μια χοντρή συνοδεία που θα μπορούσες να την αγκαλιάσεις, και βγαίναν προς τη νύχτα, από το παράθυρο, που, δεν ξέρω πώς, βρέθηκε ανοιχτό.

Όταν δεν απόμεινε πια ούτε μισή φτερούγα, εκτός από μια πνιγερή μυρωδιά κυνηγιού, αποφάσισα να τον κοιτάξω κατά πρόσωπο. Πρόσωπο δεν υπήρχε· πάνω από το πορφυρό κορμί, θα 'λεγες ακέφαλο, καμάρωνε μια μαλαματένια προσωπίδα, από εκείνες που βρέθηκαν στους μυκηναϊκούς τάφους, μ' ένα μυτερό γένη που άγγιζε την τραχηλιά. Προσπάθησα να σηκωθώ. Δεν είχα κάνει την πρώτη κίνηση, κι ένας κατακλυσμιαίος ήχος, σα να είχαν σωριαστεί μια στοίβα τάσια σε νεκρώσιμο εμβατήριο, με κάρφωσε στη θέση μου.

Ήταν η προσωπίδα. Το πρόσωπό του φανερώθηκε πάλι, όπως το είδα στην αρχή, τα μάτια, το χαμόγελο και κάτι που τώρα παρατηρούσα για πρώτη φορά: το λευκό δέρμα τεντωμένο από δυο κατάμαυρα τσουλούφια που το δάγκωναν μπροστά στ' αυτιά. Δοκίμασε να πηδήξει, μα δεν είχε πια την ευκινησία του την πρώτη. Θαρρώ μάλιστα

πως σκόνταψε σ' ένα βιβλίο πεσμένο κατά τύχη και γονάτισε με το ένα γόνατο. Μπορούσα τώρα να τον κοιτάξω με προσοχή. Έβλεπα τους πόρους στο δέρμα του να βγάζουν ψιλές στάλες ιδρώτα. Κάτι σα λαχάνιασμα με βάραινε. Προσπάθησα να εξηγήσω γιατί τα μάτια του μου είχαν φανεί τόσο περίεργα. Τα 'κλεισε. Έκανε να σηκωθεί, μα θα ήταν τρομερά δύσκολο, γιατί φαινόταν ν' αγωνίζεται να μαζέψει όλη του τη δύναμη, χωρίς να μπορεί να καταφέρει τίποτε. Απεναντίας γονάτισε και με το άλλο γόνατο. Έβλεπα το άσπρο δέρμα τρομερά χλωμό, προς ένα κίτρινο φιλντισί, και τα μαύρα μαλλιά σαν πεθαμένα. Μολονότι βρισκόμουν μπροστά σε μια αγωνία, είχα το συναίσθημα πως ήμουν καλύτερα, πως είχα κάτι νικήσει. Δεν πρόφταξα να ανασάνω και τον είδα, ολότελα πεσμένο χάρμω, να βυθίζεται μέσα σε μια πράσινη παγόδα που είναι ζωγραφισμένη πάνω στο χαλί μου.

http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/george_seferis/various.htm#NIZINΣK

Ασκήσεις

1. Να προσέξετε τη μεταφορική γλώσσα, τις εικόνες και τους ήχους με τους οποίους ο Σεφέρης περιγράφει τις κινήσεις αυτού του εξαιρετικού χορευτή που τον αποκαλούσαν «άνθρωπο πουλί», γιατί, όπως έλεγαν, όταν πηδούσε στον αέρα, ξεχνούσε να κατεβεί. Εντοπίστε τα σχετικά σημεία του κειμένου.
2. Να παρακολουθήσετε τις διαδοχικές εικόνες που παρουσιάζουν τις κινήσεις του Νιζίνσκι μέσα στον χώρο. Πού πρωτοεμφανίζεται; Σε ποιους άξονες κινείται και με ποιους τρόπους (αργά, γρήγορα, απότομα, ρυθμικά κτλ.); Πού και πώς καταλήγει;
3. Να παρακολουθήσετε κάθε εικόνα που παρουσιάζει τις κινήσεις του Νιζίνσκι μέσα στον χώρο. Ποιος ήχος κυριαρχεί; Ποια χρώματα; Ποια είναι η αντίδραση του ποιητικού υποκειμένου; Ποιες μεταφορικές εκφράσεις χρησιμοποιεί και πώς θα τις ερμηνεύατε;
4. Να παρακολουθήσετε την εξέλιξη της ονειρικής συνάντησης του ποιητικού υποκειμένου με τον Νιζίνσκι, η οποία θα λέγαμε ότι συνιστά μια ιστορία με αρχή, κορύφωση, τέλος. Να καταγράψετε σε μια παράγραφο τη συνάντηση αυτή, όπως εσείς την προσλαμβάνετε.
5. Να ανιχνεύσετε τη σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στο ποιητικό υποκείμενο και στην ονειρική φιγούρα του Νιζίνσκι. Πώς αντιλαμβάνεστε τη φράση, περίπου στο τέλος του κειμένου, *Μολονότι βρισκόμουν σε μίαν αγωνία, είχα το συναίσθημα πως ήμουν καλύτερα, πως είχα κάτι νικήσει;*
6. Επιλέξτε μια εικόνα του ποιήματος και προσπαθήστε να την αποδώσετε εικαστικά.
7. Δοκιμάστε, τώρα, και εσείς να αποδώσετε ένα χορευτικό θέαμα που είδατε ή φανταστήκατε, αξιοποιώντας την ποιητική λειτουργία της γλώσσας (μεταφορές, εικόνες, σχήματα λόγου, κ.ά), βλ. και [Έκφραση-Έκθεση Α΄ λυκείου σ. 46-47](#).
8. Αν η ποίηση μπορεί να αντλεί έμπνευση από τον χορό, μπορεί να γίνει και το αντίστροφο. Να επιλέξετε ένα ποίημα που σας αρέσει και να προσπαθήσετε να το αποδώσετε με χορευτικές κινήσεις. Μπορείτε ίσως και με τη βοήθεια του καθηγητή ή της καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής να δουλέψετε κάποιες χορογραφίες πάνω σε ποιήματα που αγαπάτε.

9. Δοκιμάστε να δημιουργήσετε ένα βίντεο εμπνευσμένο από το ποίημα του Σεφέρη. Το βίντεό σας θα συνδυάζει τον ποιητικό λόγο του Σεφέρη με την κατάλληλη εικόνα και την κατάλληλη μουσική υπόκρουση.
10. Να αναζητήσετε πληροφορίες για τη ζωή και για το έργο του Νιζίνσκι και να παρουσιάσετε το υλικό που συγκεντρώσατε σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο, με την υποστήριξη του κατάλληλου λογισμικού.

